

MILJØstyrelsen
Miljøteknologi

2. februar 2011
san
MST-133-00002//00009

GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

Kommissionens forslag til beslutning om revision af miljømærkekriterier for tildeling af EU-miljømærket Blomsten til 2 produktgrupper, hhv. rengøringsmidler og håndopvaskemidler.

Resume

Kommissionen har fremsendt forslag til reviderede miljømærkekriterier for to produktgrupper, hhv. rengøringsmidler og håndopvaskemidler.

Der fastsættes kriterier for det samlede indhold af farlige stoffer, især i forhold til vandmiljøet, og en række parfumestoffer er udelukket, pga. deres sensibiliserende effekt. Af hensyn til arbejdsmiljøet har Danmark fået indført i forslaget, at parfumestoffer ikke er tilladt i blomstmærkede produkter til professionelt brug (f.eks. rengøring/opvask på arbejdspladser, institutioner mm.).

Regeringen forventer at kunne støtte forslaget.

1. Status

Rengøringsmidler

Kommissionen har den 11. januar 2011 fremsendt forslag til beslutning om reviderede miljømærkekriterier for tildeling af EU-miljømærket til produktgruppen rengøringsmidler. Forslaget skal til afstemning d. 11. februar 2011 i Kommissionens forskriftudvalg for Blomsten.

Håndopvaskemidler

Kommissionen har den 11. januar 2011 fremsendt forslag til beslutning om revidering af miljømærkekriterier for tildeling af EU-miljømærket til produktgruppen håndopvaskemidler. Forslaget skal til afstemning d. 11. februar 2011 i Kommissionens forskriftudvalg for Blomsten.

De to kriterieforslag har hjemmel i artikel 7 og 8 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 66/2009 af 25. november 2009 om EU-miljømærket.

Forskriftudvalget træffer afgørelse i sager om miljømærkekriterier efter forskriftprocedure med kontrol beskrevet i art. 5a i Rådets afgørelse 1999/468/EF, som ændret ved Rådets afgørelse 2006/512 af 17. juli 2006, jf. art. 16, stk. 2 i miljømærkeforordningen. Hvis der i komiteen er kvalificeret flertal for et forslag, udsteder Kommissionen beslutningen, efter at Parlamentet har gennemført en legalitetskontrol af forslaget. Opnås der ikke kvalificeret flertal i komiteen, forelægger Kommissionen sagen for Rådet, og underretter samtidig Europa-Parlamentet. Hvis der i Rådet er kvalificeret flertal imod et forslag, skal Kommissionen behandle sagen på ny. Vedtager Rådet forslaget med kvalificeret flertal eller udtaler Rådet sig ikke inden en frist på højst to måneder, kan Kommissionen udstede beslutningen, efter at Parlamentet har gennemført en legalitetskontrol af forslaget.

2. Formål og Indhold

De foreliggende beslutningsforslag indeholder forslag til kriterier for tildeling af EU-miljømærket til virksomheder, der producerer rengøringsmidler og håndopvaskemidler.

Der er tale om to forskellige produktgrupper med hvert sit miljømærkedokument, men da de miljømæssige krav til produktgrupperne er meget identiske, og revisionen og diskussionen er meget overlappende, omtales arbejdet nedenfor for begge produktgrupper.

Produktgruppen **rengøringsmidler** omfatter universalrengøringsmidler, sanitetsrengøringsmidler og vinduesrens til både privat og professionelt brug.

- *Universalrengøringsmidler* er beregnet til regelmæssig rengøring indendørs af gulve, vægge, lofter og andre faste overflader. Rengøringsmidlerne kan enten være beregnet til brug uden fortynding (f.eks. pumpepray) eller skulle fortyndes før brug.

- *Sanitetsrengøringsmidler* er beregnet til regelmæssig fjernelse (inklusive afskuring) af snavs og/eller aflejringer i sanitære faciliteter såsom vaskerum, badeværelser og køkkener.
- *Vinduesrens* er beregnet til regelmæssig rengøring af vinduer.

Det er 3. generation af miljømærkekriterier for rengøringsmidler. Siden sidste revision (2004) er antallet af blomstmærkede rengøringsmidler på europæisk plan steget fra 4 til 157 licenser (pr. 31/12 2010), heraf er seks licenser i Danmark.

Produktgruppen **håndopvaskemidler** omfatter alle opvaskemidler, der er beregnet til opvask i hånden af fade, service, gryder, pander og andet køkkenudstyr mv. til både privat og professionelt brug.

Det er 3. generation af miljømærkekriterier for håndopvaskemidler. Siden sidste revision (2004) er antallet af blomstmærkede håndopvaskemidler på europæisk plan steget fra. For håndopvaskemidler er antallet af licenser siden 2004 steget fra 11 til 75, heraf er to licenser i Danmark.

For begge produktgrupper sigter kriterierne især på:

- at promovere produkter med færre farlige stoffer, og dermed en mindre miljøbelastning
- at mindske eller forebygge sundhedsmæssige eller miljømæssige risici ved anvendelsen af farlige stoffer
- at minimere emballageaffald

Kriterier

Kritisk fortyndingsvolumen. På baggrund af alle (inkl. parfumestoffer og konserveringsmidler, uanset koncentration) indgående stoffers giftighed over for vandmiljøet udregnes produktets kritiske fortyndingsvolumen (påvirkning af vandmiljøet). Det kritiske fortyndingsvolumen samler således bl.a. giftighed og nedbrydelighed i en og samme værdi, og gør det muligt at sammenligne to produkters teoretiske miljøpåvirkning.

Værdien afhænger af, om produktet er til almindelig rengøring, vinduesvask, opvask mm.

Nedbrydelighed. Anvendte tensider (vaskeaktive stoffer) skal være anaerobt nedbrydelige, dvs. kunne nedbrydes under forhold, hvor ilt ikke er til stede (typisk i bundsedyer). En mindre mængde tensider (2-4%) må anvendes, hvis de ikke er anaerobt nedbrydelige. I så fald må tensidet ikke klassificeres som meget giftigt.

Iflg. EU lovgivningen skal alle vaskeaktive stoffer (tensider) være nedbrydelige under forhold, hvor ilt er til stede (aerobe forhold). Anaerobt nedbrydelighed er ikke et lovmæssigt kriterium.

Regulerede stoffer og blandinger

Kriterierne tillader ikke brugen af følgende navngivne stoffer: alkyl phenol ethoxylater (APEO'er) og afledte stoffer heraf, nitro- og polycykliske muskolier (parfumer), EDTA, NTA, og en række konserveringsmidler: 5-bromo-5-nitro-1,3-dioxane, 2-bromo-2-nitropropane-1,3-diol, diazolinidylurea, formaldehyd, natrium hydroxy methyl glycinate.

Parfume og sensibiliserende stoffer. For parfumer gælder, at de parfumer – der skal *deklarerer* på produktet ifølge EU's forordning om vaske- og rengøringsmidler (nr. 648/2004) – ikke må anvendes. Koncentrationsgrænsen i miljømærkekriterierne er 0,010%. Parfume må ikke indgå i produkter til professionelt brug.

Øvrige sensibiliserende stoffer, der kan klassificeres som værende sensibiliserende ved indånding (R42) eller berøring ved kontakt med huden (R43) må ikke anvendes i koncentrationer over 0,010%.

Biocid aktiv stoffer/konserveringsmidler. Der må kun tilsættes biocid aktiv stoffer med henblik på at konservere selve produktet, og i rette dosis (anbefalet af producenten af konserveringsmidlet). Produktet må ikke markedsføres som havende en desinficerende effekt.

Mikroorganismer må ikke tilsættes produktet.

Basiskrav

Som en konsekvens af den reviderede forordning for EU-Blomsten (nr. 66/2010) stilles der nu en række basiskrav således, at produktet ikke må tilsættes stoffer eller blandinger, der (på tidspunktet for licensudstedelse) kan klassificeres (inkl. selvklassificering) som giftige, kræftfremkaldende, mutagene eller reproduktionstoksiske i kategorierne I-III (CMR I-III), sensibiliserende eller miljøfarlige. Desuden udelukkes stoffer, der i EU's REACH forordningens artikel 57, defineres som *særligt problematiske stoffer* (SVHC). Koncentrationsgrænsen er 0,010%.

Stoffer og blandinger er alle tilsatte ingredienser, bl.a. vaskeaktive stoffer (tensider), parfume (stoffer og parfumeblandinger), enzymer, konserveringsmidler mm.

Afvigelser fra ovenstående basiskrav

Kommissionen har mulighed for at afvige fra disse basiskrav, såfremt det teknisk set ikke er muligt, at erstatte stofferne, og Kommissionens forslag afviger på følgende områder og tillader brugen af:

Tensider, der er klassificeret som meget giftige for vandmiljøet (R50). Tensider er de vaskeaktive stoffer i vaskemidler, og virker ved at emulgere/opløse fedt, så det kan opblandes i vaskevandet. Samme virkning har tensider også på levende celler, der i høj grad består af fedt.

Det er blevet vurderet, at så længe et R50-klassificeret tensid ikke samtidig er klassificeret som havende langvarig effekt i vandmiljøet (R53), så vil tensidet blive nedbrudt hurtigt. Tensider reguleres i øvrigt også af parameteren "Kritisk fortyndingsvolumen" (se ovenfor).

Parfumer undtages fra basiskravet, hvis de er klassificeret som R52-53 (skadelig for vandmiljøet, kan forårsage uønskede langtidsvirkninger i vandmiljøet).

Enzymer, og katalysatorer (til koldt vandsvaskemidler) undtages fra basiskravet, der udelukker stoffer med sensibiliserende effekt, idet disse typisk er klassificeret som sensibiliserende. Enzymer og katalysatorer anvendes i små mængder, men giver overordnet en miljømæssig fordel i forhold til produkter, der ikke indeholder enzymer.

Konserveringsmidler i produktet undtages af forslaget basiskrav om miljøfarlighed, idet konserveringsmidler, der er klassificeret som miljøfarlige (med R-sætningerne R50-53 eller R51-53) må anvendes i koncentrationer over 0,010%. Sådanne konserveringsmidler må ikke være bioakkumulerende, og indholdet begrænses under alle omstændigheder i beregningen af produktets samlede giftighed overfor vandmiljøet (kritisk fortyndingsvolumen, se ovenfor).

Emballage, kvalitet og forbrugerinformation

Emballagekrav stilles for at sikre et minimalt forbrug af emballage. I tilfælde af fortyndede produkter (klar-til-brug) i form af sprayprodukter, må disse ikke indeholde drivmidler, men alene virke ved pumpe.

Brugsegnet. Produktet skal være brugsegnet og opfylde forbrugernes behov, og testes til at have en rengørings- eller opvaskeeffekt, som er mindst lige så god som et markedsledende eller relevant referenceprodukt.

Forbrugeroplysning. Producenten skal sikre, at der gives relevante oplysninger om brugen af rengørings- eller opvaskemidler, herunder råd der kan spare miljøet for unødigt påvirkning og information om sikker håndtering.

3. Nærhedsprincippet

Der er tale om en gennemførelsesforanstaltning af miljømærkeordningen. Forslaget opfylder derfor både nærheds- og proportionalitetsprincippet.

4. Gældende dansk ret

Miljømærkeordningen er frivillig. Forslaget medfører derfor ingen lovgivningsmæssige konsekvenser for Danmark.

5. Konsekvenser for Danmark

Samfundsøkonomiske konsekvenser

Forslaget vurderes ikke at have økonomiske og administrative konsekvenser for stat, regioner og kommuner.

Administrative konsekvenser for erhvervslivet

Erhvervelse af miljømærket (licens) indebærer udgifter for ansøgeren, men disse udgifter forventes opvejet af de konkurrencemæssige fordele ved erhvervelse af miljømærket.

Beskyttelsesniveauet

Kommissionen redegør ikke herfor, men det vurderes, at forslaget påvirker beskyttelsesniveauet positivt i EU, da miljømærkekriterierne i henhold til forordningen skal ligge i den bedste 10-20% bedste del af markedet i EU.

6. Høring

Et tidligere udkast af Kommissionens forslag har været sendt i høring hos Miljømærkenævnet i perioden 23. august til 13. september 2010. Der indkom ikke høringssvar.

Forslaget har ikke været i høring.

Et rammenotat har været i høring i EU-specialudvalget for Miljø med frist til tirsdag den 25. januar 2011 kl. 15. Der er ikke indkommet høringssvar.

7. Forhandlingssituationen

Arbejdet med revisionen af miljømærkekriterier for både rengøringsmidler og håndopvaskemidler har været ledet af den danske konsulentvirksomhed *DHI* for Kommissionen. Miljømærkekriterierne forventes vedtaget i forskriftudvalget. Overordnet set er der enighed om, at ændringerne medfører en stramning, således at kravene er selektive i forhold til markedets produkter.

Forhandlingerne har især drejet sig om CDV-værdien (det kritiske fortyndingsvolumen). Værdierne er blevet strammet op til 20%. For produkter i Norden forventes denne tilpasning ikke at medføre problemer. Sydeuropæiske lande må forventes at skulle tilpasse deres produkter, f.eks. pga. højt indhold af parfume.

Forslaget indeholder mulighed for at miljømærke *rengøringsmidler*, der er klar til brug, uden foregående fortynding i vand. Det er primært tale om produkter på spray. Det har været diskuteret om sådanne produkter skulle kunne opnå miljømærket, fordi de dels medfører transport af vand (der er en stor del af produktet) og dels, fordi sprayprodukter kan give anledning til aerosoler. Gennemgående støtter de fleste lande muligheden for sprayprodukter, fordi disse produkter har vundet indpas på markedet. Der stilles særlige krav til CDV-værdien og emballagen til disse produkter, bl.a. at der også skal markedsføres refill-produkter, der også mindsker emballageforbruget.

Kravet til anaerob nedbrydelighed af de vaskeaktive stoffer (tensider) er blevet ændret, så der tillades en mindre mængde tensider, der ikke nedbrydes biologisk under anaerobe (iltfri) forhold. Især Kommissionen og industrien har presset på. Såfremt et tensid er miljøfareklassificeret som R50 (meget giftigt for vandlevende organismer) skal det også være anaerobt nedbrydeligt.

Blomstens reviderede forordning fra februar 2010 betyder, at miljømærkede produkter som *basiskrav* ikke må indeholde en række miljø- og sundhedsklassificerede stoffer i koncentrationer over 0,010%, medmindre sådanne stoffer ikke kan substitueres. Kommissionen foreslår en række afvigelser herfra.

Den vigtigste afvigelse er brugen af miljøfareklassificerede konserveringsmidler. Kommissionen har d. 13. september fået et lignende forslag gennemført for miljømærkede tekstil- og maskinopvaskemidler.

Parfumestoffer, der iflg. EU's vaskemiddelforordning skal deklareres på produkterne, må ikke indgå i et miljømærket rengørings- eller håndopvaskemiddel i koncentrationer over 0,010%. Kommissionen ønsker ikke (og der kan ikke findes flertal for) at udelukke parfume i miljømærkede forbrugerprodukter. Af hensyn til arbejdsmiljøet har Danmark forslået og fået indført, at produkter til professionelt brug ikke må indeholde parfumestoffer.

Parfumer, der er klassificeret som skadelige for vandmiljøet (R52/53), er tilladt at tilsætte. Da mange parfumestoffer i sig selv er miljøfarlige (klassificeret som R50/53 eller R51/53), skønner Kommissionen, at forslaget som helhed fremmer de mindst miljøfarlige parfumestoffer.

Danmark har foreslået krav, der betyder, at produkterne ikke må indeholde mikroorganismer, der af nogen hævdes at kunne have en rengørende effekt. Denne effekt er ikke dokumenteret, ligesom den miljø- og sundhedsmæssige vinkel ved bakterieholdige rengøringsprodukter ikke er afdækket. Miljømærkede rengørings- og opvaskemidler må ikke markedsføres som havende en desinficerende effekt.

8. Dansk holdning

Regeringen er overordnet enig i Kommissionens krav, og forventer at kunne stemme for. Regeringen lægger dog afgørende vægt på, at der ikke kommer yderligere Kommissionsafvigelser i forhold til de krav som Blomstens forordning opstiller i forhold til forordningens basiskrav.

Regeringen støtter Kommissionens forslag mht. parfume. Regeringen lægger afgørende vægt på, at kendte (dvs. klassificerede) allergifremkaldende parfumer ikke tillades i et miljømærket rengørings- eller håndopvaskemiddel. Regeringen lægger tillige vægt på at beholde kravet, der udelukker al brug af parfume i de professionelle rengørings- og håndopvaskemidler.

Danmark har foreslået strammere krav til CDV (det kritiske fortyndingsvolumen), ligesom Danmark gerne så kravet til anaerob nedbrydelighed beholdt. Regeringen lægger vægt på, at CDV kravet ikke slækkes yderligere, og vil arbejde for, at kravet til anaerob nedbrydelighed af tensider tages op ved næste revision.

Danmark er skeptisk overfor brugen af fortyndede sprayprodukter (i produktgruppen *rengøringsmidler*), men anerkender også, at markedsudbredelsen af disse produkter er blevet større og større i senere år, i EU og Danmark, og at der ved at stille miljøkrav til dette produktområde kan høstes en miljøgevinst. I den forbindelse lægger Danmark vægt på, at emballagekravene ikke slækkes for sprayprodukter i rengøringsmidler, men også generelt for begge produktgrupper.

Danmark støtter overordnet Blomstens basiskrav til produkterne, men kan acceptere Kommissionens foreslåede afvigelser fra basiskravet, bl.a., at miljøfarlige konserveringsmidler tillades i et vist omfang. Danmark stemte imod dette (13. september 2010) ved afstemningen af produktgrupperne tekstilvaskemidler og maskinopvaskemidler. Kriterierne blev vedtaget, og Danmark har heller ikke i nærværende forhandlinger kunnet finde opbakning til at stramme kravet til konserveringsmidler.

I forhold til de nuværende kriterier er kravet ikke ændret, og dermed er der ikke tale om, at beskyttelsesniveauet slækkes, men Danmark vil fortsat arbejde for, at få begrænset brugen af disse konserveringsmidler, evt. ved næste revision af kriterierne.

Danmark er enig i Kommissionens forslag, der ikke tillader markedsføring af miljømærkede rengørings- og opvaskemidler som desinficerende. Det er bl.a. vigtigt af hensyn til resistensforebyggelse at undgå unødigt brug af biocid aktiv stoffer i almindelige forbrugerprodukter. Forslaget som helhed udelukker bl.a. brugen af nanosølv og triclosan.

Mikroorganismer udelukkes i miljømærkede rengørings- og opvaskemidler pga. ringe viden om sådanne organismer og stoffer i produkterne, og ikke så meget på grund af kendt viden om miljø- og/eller sundhedsfarlige egenskaber. Regeringen vil lægge vægt på, at dette krav beholdes.

9. Tidligere forelæggelser for Folketinget

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketinget.